

Cosmin Pătrașcu Zamfirache,

Ce au în comun zeul dacilor și Dumnezeul creștinilor. Zamolxianismul avea oamenii lui sfinți, credința în nemurire, taina învierii și preoțime bine structurată.

Zamolxis era considerat zeul suprem al geto-dacilor FOTO filedelumina.ro Între cultul zamolxian atribuit daco-geților și creștinism sunt o serie de similitudini. Acestea se reflectă atât în practica cultului religios, cât și la nivel de dogmă. Acest lucru i-a făcut pe marii istorici ai religiilor precum Mircea Eliade să considere creștinismul la români o continuare firească, cu doar câteva reinterpretări, a zamolxianismului. Prin prisma scrierilor antice, a studiilor istorice și de istorie a religiilor a fost fundamentată ideea că daco-geții, acea ramură nord dunăreană a tracilor, credeau într-un panteon conduse de un zeu suprem Zalmoxis. Această divinitate când cu valențe solare, când pământeste și chiar subterane, presupun istoricii și geograful antici, pe baza unor legende aflate de la grecii din Hellespont, ar fi existat și în realitate. Ar fi fost un sclav al lui Pitagora „După câte am aflat de la elenii care locuiesc în Hellespont și Pont, acest Zalmoxis, fiind om ca toți oamenii, ar fi trăit în robie la Samos ca sclav al lui Pitagora, fiul lui Mnesarchos. Apoi câștigându-și libertatea, ar fi dobândit avuție multă și dobândind avere, s-a întors bogat printre ai lui”, scria Herodot. Nu se știe exact când a apărut credința în acest zeu, dacă a fost un lider religios sanctificat sau când a trăit. De altfel, despre Zalmoxis aflăm doar de la istoricii străini, deoarece triburile geto-dace fără scriere nu au lăsat dovezi scrise privind zeul lor suprem. Tot autorii antici descriu sistemul de credințe religioase, reunite în forma zalmoxianismului, ca și cult religios specific geto-dacilor. Pentru istoricii religiilor precum Mircea Eliade, cultul zalmoxian are multe puncte comune cu religia creștină. Zalmoxis, un „Mesia” dacic ce propovăduia viața de apoi. Însăși prin descrierea lui Herodot, Zalmoxis este un om în carne și oase, care trăiește printre geți, ca mai apoi, printr-un mister uluitor și o viață exemplară, să obțină sanctificarea și înălțarea definitivă în panteon. Este o asemănare izbitoare cu modelul cristic apărut în creștinism. Practic, Zalmoxe este un fel de „Mesia” tracic care și-a scos poporul din întunecime, i-a oferit principalele percepțe religioase și cel mai de preț dar, nemurirea. „În timpul ospetelor îi învăța că nici el, nici oaspeții lui și nici

urmașii acestora în veac nu vor muri, ci se vor muta numai într-un loc unde, trăind de-a pururea, vor avea parte de toate bunătățile”, scria Herodot. Mai precis Zalmoxis le oferă speranța într-o lume după moarte și conturează ideea de rai, principii regăsite și în creștinism. Totodată, asemeni creștinismul, în cadrul zalmoxianismului, așa cum a rămas mărturie de la autorii antici, se face clar delimitarea dintre suflet și trup. Doar sufletul devenea nemuritor într-o lume paradisiacă ce nu aparținea nici măcar lui Zalmoxis, deși el se afla în aceasta. ”Ceea ce pare sigur este că pentru geți, ca și pentru inițiații Misterelor Eleusine sau pentru «orifici», post-existența preafericită începe după moarte: numai sufletul spiritual îl întâlnește pe Zalmoxis”, precizează și Mircea Eliade în lucrarea sa ”De la Zalmoxis la Ghenghis-Han”. Pe greci, ca și pe multe popoare antice care locuiau în preajma triburilor daco-getice, această credință era unică și fascinantă. ”Credința în imortalitatea sufletului n-a încetat să-i intrige pe grecii din secolul al V-lea. Herodot nu găsea formulă mai spectaculoasă de introducere decât prezentându-i pe geți ca pe cei «care cred în nemurirea lor»”, scria Eliade. ”Învierea” lui Zalmoxe, începutul unui cult După ce a petrecut o viață de înțelept printre daci propovăduindu-le nemurirea sufletului și existența unui loc lipsit de griji după moarte, pur spiritual, Zalmoxe pășește în rândul zeilor, se leapădă de condiția umană printr-un mare mister, asemănător religiei creștine. Mai precis Zalmoxe ”moare” și apoi ”învie”. ”Pusese să i se facă o locuință sub pământ. Când locuința îi fu gata, se făcu nevăzut din mijlocul tracilor, coborând în adâncul încăperilor subpământene, unde stătu ascuns vreme de trei ani. Tracii fură cuprinși de părere de rău după el și-l jeliră ca pe un mort. În al patrulea an se ivi însă iarăși în fața tracilor și așa îi făcu Zamolxis să creadă toate spusele lui”, scria Herodot. În acest act, la fel ca în creștinism, Micea Eliade, vede o moarte inițiativă și apoi o transformare a celui ce a fost om în divinitate, ce urmează să fie venerat. ”Este vorba de un ritual inițiativ. Acesta nu implică cu necesitate că Zalmoxis era o divinitate chtoniană A coborâ în Infern înseamnă a cunoaște «moartea inițiativă», experiență susceptibilă de a întemeia un nou mod de existență”, precizează Eliade. Pentru marele istoric al religiilor, credința în nemurire și moartea urmată de epifanie reprezintă un punct esențial de legătură între zalmoxianism și creștinism în spațiul carpato danubiano-pontic. ”Putem deci să ne gândim că credințele relative la Zalmoxis și la cultul său au fost absorbite și radical transformate de creștinism. E greu de crezut că

un complex religios centrat pe speranța de a obține nemurirea, având ca model - și meditație - un zeu de structură misterică, să fi fost ignorat de misionarii creștini”, susține Eliade. Sihaștrii, preoți și prooroci în lumea lui Zalmoxe Cultul zalmoxian a ușurat creștinarea autohtonilor, prin numeroasele asemănări cu noua religie. Pe lângă credința în nemurire, caracterul mesianic al lui Zalmoxis, epifania existau și asemănări privind organizarea și concepțiile religioase. Astfel cu mult înainte de creștinarea Daciei, în triburile geților, dar și ale tracilor adoratori ai lui Zalmoxe, existau sihaștrii sau oamenii cu comportament apropiat călugărilor. Erau fie oameni care se retrăgeau în meditație departe de lume, în numele lui Zalmoxis, fie cei care locuiau în comunitate, dar posteau aspru. ”Poseidonos - ne spune Strabo(VII 3,3) - afirmă că misii se feresc prin cucernicie de a mânca vietăți și iată motivul pentru care nu se ating de carnea turmelor lor. Se hrănesc însă cu miere, lapte și brânză, ducând un trai liniștit - pentru care pricină au fost numiți theosebeis și kapnobatai. Unii traci - spune acesta - își petrec viața fără să aibă legături cu femeile, numindu-se ktistai; ei sunt onorați și socotiți sacri, trăind așadar feriți de orice primejdie”, îl citează istoricul Ion Horațiu Crișan, pe Strabo, în lucrarea sa „Spiritualitatea geto-dacilor”. Totodată istoricul precizează clar că este vorba de adepții cultului zamolxian, iar ”călugăria” și ”postul” făceau parte din manifestărilor lor religioase. ”Este vorba de adepții doctrinei zalmoxiene. Strabo(VII 3,5), atunci când vorbește despre Zalmoxis, ne spune că «a dăinuit la la geți obiceiul pythagoreic adus lor de zalmoxis de a nu se atinge de carnea animalelor»”, precizează acesta. Totodată, la daci exista o întreagă clasă preoțească, bine organizată, în frunte cu un mare preot, apropiat regelui, investit cu funcții aproape de egal al regelui în timpul domniei lui Burebista și ajungând apoi prin Deceneu și Comosicus cel care deține puterea laică și pe cea religioasă. Mircea Eliade vorbește, citând antici precum Strabo, despre o specializare a preoților de la taumaturgi la vrăjitori. Totodată este subliniată existența sihaștrilor, dacii ”sfinți” care se retrăgeau în sălbăticie și trăiau în post. Medicii daci și preoți în același timp vorbesc, scrie Eliade în ”De la Zalmoxe la Ghenghis Han”, despre vindecarea sufletului care duce apoi la o vindecare a trupului, concepție asemănătoare creștinismului. Întrunind aceste premise, ca și proorocirile lui Zalmoxis, Mircea Eliade trage concluzia că o creștinare precoce a Daciei, extrem de rapidă față de alte provincii, se datorează tocmai asemănărilor uluitoare dintre zalmoxianism și

creștinism. "Toate aspectele religiei lui Zalmoxis - escatologie, inițiere, pitagoreism, ascetism, erudiție de tip misteric - încurajau apropierea de creștinism. Cea mai bună și cea mai simplă explicație a dispariției lui Zalmoxis și a cultului său ar trebui căutată în creștinarea precoce a Daciei(dinainte de anul 270 pCHR)", scria Mircea Eliade.

Citeste mai mult: adev.ro/pbdprb